

ПОСТАНОВА
вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

від 23 грудня 2019 р.

***«Про підготовку здобувачів вищої освіти університету
до організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»***

Заслухавши та обговоривши інформацію керівника інклюзивно-ресурсного центру Удич З. І. та завідувача кафедри педагогіки та менеджменту освіти Мешко Г. М., вчена рада університету констатує, що підготовка здобувачів вищої освіти університету до організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», концепції НУШ, «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 635, інших нормативних документів МОН України, ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Для реалізації в університеті ідеї інклюзивної освіти кафедра педагогіки та менеджменту освіти з 2013-2014 н. р. запровадила навчальну дисципліну «Основи інклюзивної освіти» для студентів спеціальності «Початкова освіта», розробила відповідний навчально-методичний комплекс, підготувала навчально-методичний посібник, практикум для студентів, методичні рекомендації (автор – Удич З. І.). В інтегрований курс «Педагогіка», що викладається для всіх педагогічних спеціальностей, з 2017-2018 н. р. введено окремий змістовий модуль «Основи інклюзивної освіти» обсягом 1 кредит. Під час вивчення інших змістових модулів інтегрованого курсу «Педагогіка» здійснюється акцент на особливостях навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Навчальну діяльність спрямовано на підготовку студентів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та їхніми батьками; іншими дітьми в інклюзивному класі та їхніми батьками; на формування життєстійкості окресленої категорії дітей. У дистанційній системі навчання Moodle створено ресурсний курс для викладачів «Інклюзивна освіта», до якого мають змогу долучитися всі зацікавлені. Проблематика інклюзивної освіти знаходить відображення у тематиці курсових робіт із педагогіки, які виконують студенти педагогічних спеціальностей, а також магістерських робіт зі спеціальності 073 Менеджмент, що стосуються проблеми управління формуванням інклюзивного середовища в закладах загальної середньої освіти. У програмі з педагогічної практики та управлінської практики передбачено виконання завдань із проблем інклюзивної освіти та її організації. Під час неперервної педагогічної практики студенти відвідують інклюзивні класи закладів загальної середньої освіти. На кафедрі педагогіки та менеджменту освіти проведено методологічний та методичний семінари з проблем формування готовності студентів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. Систематично проводяться тренінги для вчителів і магістрантів спеціальності 073 Менеджмент із проблем формування інклюзивного освітнього середовища (у рамках співпраці з Академією інноваційного розвитку освіти МОН України). В університеті розроблена освітньо-наукова програма підготовки «Інклюзивна освіта». Для забезпечення освітнього процесу для бібліотеки університету замовлено та придбано літературу з проблем інклюзивної освіти, роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: 21 найменування навчально-методичних книг з організації інклюзивної форми освіти та 45 – із корекційного навчання.

Для створення доступного освітнього середовища в університеті з лютого 2018 року функціонує інклюзивно-ресурсний центр. За цей час проведено внутрішній аудит ситуації та надано ректорату рекомендації щодо подальшої адаптації університетського середовища та освітнього процесу до реалізації задекларованих центром завдань. Затверджено Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в університеті. У навчальних корпусах промарковані сходові клітки, поверхи, входи та виходи (у рамках реалізації проекту «Доступне університетське середовище» за сприянням Британської Ради). У системі дистанційного навчання Moodle укладено для викладачів джерельну базу з інклюзивної освіти та педагогіки. Розроблено та реалізовано 10 тренінгів для студентів, педагогів, батьків, громадських організацій, представників зі сфери культури; круглий стіл «Тернопільська громада – доступна кожному» із залученням громадськості, представників освіти, медицини. Затверджено вченою радою доповнення до Положення про організацію освітнього процесу в університеті, зокрема розділ 10 «Організація інклюзивного освітнього процесу». У стратегічний план розвитку Тернопільської області на 2021-2027 рр. внесено завдання із розвитку інклюзивного середовища; розроблено Стратегію інклюзивного розвитку Тернопільської міської територіальної громади. Створено офіційну сторінку центру у мережі Facebook для поширення інформації про роботу центру та матеріалів з інклюзії.

Ще потребує вирішення проблема проходження студентами педагогічної практики в закладах освіти з інклюзивною формою навчання, в яких інклюзивний освітній процес часто відбувається із недотриманням вимог нормативно-правової бази, без створення інклюзивного середовища. Незважаючи на представлені електронні ресурси з інклюзивної освіти для студентів та викладачів, у бібліотеці університету бракує друкованих навчальних джерел для індивідуального користування.

Для підвищення якості підготовки майбутніх педагогів до організації інклюзивного навчання необхідно звернути увагу на такі аспекти: розроблення навчально-методичної літератури з проблем інклюзивної освіти та інклюзивної педагогіки, підготовки студентів до організації інклюзивного навчання; налагодження співпраці інклюзивного центру університету та кафедр факультету педагогіки і психології, факультету фізичного виховання, кафедр методик навчання дисциплін (за фахом), вчителів-практиків, фахівців-дефектологів; упровадження сучасних інноваційних технологій у процес підготовки здобувачів вищої освіти до організації інклюзивного навчання; розширення волонтерської діяльності, що сприятиме формуванню готовності здобувачів вищої освіти до роботи в умовах інклюзії.

З огляду на зазначене, вчена рада **постановляє:**

1. Діяльність із підготовки здобувачів вищої освіти університету до організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти вважати задовільною.

2. Ректорату:

2.1. Вивчити можливість створення на базі університету тренінгової сенсорної та ресурсної кімнати за прототипом тих, які функціонують у закладах загальної середньої освіти.

Упродовж навчального року

2.2. Залучити психологічну службу університету до надання психологічного супроводу студентам з особливими освітніми потребами.

Упродовж навчального року

3. Навчально-методичному відділу: вивчити питання збільшення кількості аудиторних годин для вивчення змістового модуля «Основи інклюзивної освіти» в інтегрованому курсі «Педагогіка» (не менше 50% для усіх педагогічних спеціальностей).

До кінця навчального року

4. Бібліотеці університету: забезпечити поповнення бібліотечних фондів новою навчально-методичною літературою з проблем інклюзивної освіти.

Упродовж року

5. Інклюзивно-ресурсному центру університету:

5.1. У співпраці з випусковими кафедрами вдосконалити методичні рекомендації щодо проходження студентами педагогічної практики у закладах дошкільної та загальної середньої освіти, а також виробничої практики у закладах з інклюзивною формою навчання.

Березень 2020 року

5.2. Розробити доповнення до Положення про організацію освітнього процесу в університеті про утворення інклюзивної студентської групи.

Лютий 2020 року

5.3. Налагодити співпрацю з кафедрами факультету педагогіки і психології, факультету фізичного виховання, кафедрами методик навчання дисциплін (за фахом), з учителями-практиками, фахівцями-дефектологами.

Постійно

5.4. Організувати серію тренінгових занять для викладачів університету з метою формування у них інклюзивних компетентностей та вдосконалення змісту навчальних дисциплін.

Упродовж року

5.5. Організувати і провести міжкафедральний семінар із проблем підготовки студентів до формування інклюзивного освітнього середовища.

Березень 2020 року

5.6. Для студентів і викладачів університету проводити зустрічі, круглі столи з фахівцями-дефектологами, працівниками реабілітаційних центрів, міського інклюзивно-ресурсного центру.

Упродовж року

6. Деканам факультетів спільно з випусковими кафедрами та науково-методичними комісіями факультетів:

6.1. Посилити контроль за поглибленням змістового наповнення навчальних програм із методик навчання дисциплін (за фахом), що стосується методики інклюзивного навчання; за запровадженням інноваційних технологій у процес підготовки здобувачів вищої освіти до організації інклюзивного освітнього процесу.

Упродовж навчального року

6.2. Створити умови для розширення практики волонтерської діяльності студентів у закладах, де навчаються діти з особливими освітніми потребами.

Упродовж навчального року

6.3. Заохочувати викладачів до самоосвіти та проходження тренінгів для формування у них інклюзивних компетентностей.

Упродовж навчального року

7. Деканові та завідувачам кафедр факультету педагогіки і психології:

7.1. Забезпечити вдосконалення методичних рекомендацій для студентів із питань вивчення змістового модуля «Основи інклюзивної освіти» інтегрованого курсу «Педагогіка».

Січень 2020 року

7.2. Забезпечити постійне вдосконалення друкованих та представлених на дистанційному курсі навчання Moodle навчально-методичних комплексів дисциплін «Інклюзивна освіта», «Інклюзивна педагогіка» та інших дисциплін, що стосуються роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Січень 2020 року

Контроль за виконанням постанови покласти на першого проректора університету Терещука Г. В.